БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 88 (6523)
МАЙН 4
ПОНЕДЕЛЬНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Ажалшадай уласхоорондын hанал нэгэдэлгын үдэр, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй ахадуугэй харилсаанай үдэр—Майн Нэгэниие Советскэ Союзай арад зон баяр баясхалантайгаар hайндэрлөө.

Советскэ хүнүүд өөhэдынгөө агууехэ нэгэдэлые, Коммунистическэ партиие болон Советскэ Правительствые тойрон нигтаар жагсанхай байhанаа, урагшаа—коммунизм тээшэ дабшаха хэлбэришэгүй хүсэл зоригтой байhанаа шэнэ хүсэтэйгөөр харуулба.

Советскэ арадай агууехэ нэгэдэл

Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй хани барисаанай үдэр — Майн 1-ые советскэ арад хүндэтэйгөөр ба баяртайгаар угтаба. Советскэ Союзай ажалшад түрэл Коммунистическэ партиие, тэрэнэй Центральна Комитедые тойрожо, түрэл Советскэ Правительствые тойрожо батаар нэгэдэнхэй, эмхидэн жагсанхай байhанаа үсэгэлдэр эли тодоор харуулаа.

Манай Эхэ ороной столица — Москвагай Улаан талмай дээрэ ажалшадай түлөөлэгшэдэй заншалта Майн 1-нэй парад ба демонстраци баярай оршон байдалда үнгэрөө. Үдэртөө ба үдэшэндөө столицын стадионууд, талмайнууд, паркнуудта арад зоной хүхилгэ, зугаалалга, спортивна hорёонууд болоо. Үсэгэлдэр Ленинградта, Киевтэ, Минскдэ, Ташкентдэ, Алма-Атада, Тбилиссидэ, Бакуда, Вильнюстэ, Кишиневто, Ригэдэ, Фрунзеда, Сталинабадта, Ереванда, Ашхабадта, Таллинда, Петрозаводскдо, мүн манай заха хизааргүй үргэн ороной бүхы городууд ба районуудта Майн 1-нэй демонстраци болоо.

Манай агууехэ ороной ажалшад амгалан тайбан коммунистическэ байгуулалтын эрхэ байдалда ажахын, культурна талаарнь ороноо улам хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ шэнэ амжалтануудые туйлалгын оршон байдалда Майн 1-ые hайндэрлэбэ.

Манай промышленностиин ба хүдөө ажахын таhалгаряагүй ургажа байhанда советскэ хүнүүд омогорхоно. Социализмын орон дотор олон тоото шэнэ фабриканууд, заводууд, электростанцинууд баригдана, хүдэлжэ байгаа предприятинууд шэб шэнэ ба оньhон нарин техникээр зэбсэглэгдэнэ, байрын гэрнүүдэй, hургуулинуудай, больницануудай, театрнуудай, библиотекэнүүдэй корпусууд бодхоогдоно. Үдэр ерэхэ тумаа улам ехэ нүүрhэн ба нефть малтан абтана, металл, станогууд, машинанууд, эд бүд, гутал хубсаhан, эдеэ хоолой зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэнэ. Коммунизм байгуулха замаар, материальна ба культурна хэрэглэлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо замаар ороноойнгоо найдамтай дабшажа ябахые советскэ хүнүүд харана.

Советскэ Союзай ажалшадай — хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин ажабайдал таhалгаряагүй hайжарна. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай сэнгүүд hаяхан шэнээр, дайнай хойто тээхи үе соо зургаадахяа ехээр хямдаруулагдаа, тиин хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин олзо доход нилээд ехээр ургаа.

Эдэ амжалтануудай советскэ арадай шэн зоригто ажалай аша үрэ, Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын сэсэн мэргэн политикые бэелүүлhэнэй аша үрэ мүн. Нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берии, В. М. Молотовой hаяын мэдүүлгэнүүд соо найруулагдаhан тус политикын гол удхань юуб гэхэдэ, ажалшадай ашаг туhа тухай хододоо анхарал оролдолго гаргаха, арадай үндэhэн интересүүдые, Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдал хангаха, социалистическэ гүрэнөө улам бэхижүүлхэ, бүтэдэнэитын эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ ябадал болоно.

Марксистско-ленинскэ бата фундаментда, обществын хүгжэдэг экономическа хуули ёhонуудые гүнзэгыгөөр мэдэхэ ябадалда түшэглэдэг Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын политикань имагта зүб политика мүн. Энэ хадаа обществын материальна ажана байдалай хүгжэхын тулада шухала эрилтэнүүдые үнэн зүбөөр элирхэйлэн харуулна, ажалшадай имагта шухала интересүүдтэнь харюусана. Партиин ба правительствын зохёоhон, хэдэн арбаад жэлэй тэмсэлээр шалгагдаhан энэ политика арадай ашаг туhада зорюулагдажа, шууд бэелүүлэгдэнэ.

Тус политикые үндэhэ болгон парти ба правительство манай гүрэнэй болон ажахын хүтэлбэри hайжаруулгада, арадай ажана байдал улам хүгжөөхэ ябадалда, советскэ граждануудай ойроо хүртэшэгүй эрхэнүүдые сахилгада зорюулагдаhан хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулганууды hүүлэй үелэ бэелүүлээ. Арадай ажахые хүтэлбэрилхэ ябадал hайжаруулхын тулада гүрэнэй централизма аппарат шэнэдхэн байгуулагдаа, амнистиин тухай Указ гаргагдаа, социалистическэ хуули ба тэрэниие сахилгын гуримые улам бэхижүүлхэ хэмжээнүүд тодорхойлогдон зохёогдожо байна. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай союзые, СССР-эй арадуудай хани барисаае, Советскэ олонациональна гүрэниие парти ба правительство бүхы хэмжээгээр бэхижүүлнэ.

Партиин ба правительствын дотоодын болон гадаадын политикые советскэ арад нэгэн hаналаар hайшаан дэмжэнэ. Коммунистическэ партиин, Советскэ Правительствын болон арадай энэ агууехэ нэгэдэл ба нигта эмхидэл дотор манай Эхэ ороной хүсэн ба илагдашагүйн шанар, коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ үндэhэ нүхэсэл бии байдаг.

Коммунистическэ парти хадаа арадуудай хани барисаанай советскэ идеологиин үндэhөөр, пролетарска интернационализмын үндэhөөр олониитые саг үргэлжэ хүмүүжүүлдэг юм. Пролетарска интернационализмын суртал hургаалда үнэн байдаг советскэ арад агууехэ хитад арадтай, арадай демократиин бүхы оронуудай ажалшадтай, бүхы дэлхэйн ажалшадтай хани холбоо, хэтэ мүнхын ба эбдэршэгүй бата хани барисаа бэхижүүлжэ ба хүгжөөжэ байна.

Арадай демократиин оронуудай ажалшад Советскэ Союзай жэшээе хаража зоригжон, шэнэ ажабайдал байгуулгын замаар амжалтатай дабшажа ябана. Хитадай Арадай Республикада, Польшодо, Чехословакида, Венгридэ, Румынида, Болгарида, Албанида, Германска Демократическа Республикада, Монгол Арадай Республикада болоhон Майн Нэгэнэй демонстрацинууд хадаа арадай демократиин оронуудтахи улад зоной угаа ехэ политическэ ба ажалай дэбжэлтые, арадуудай агууехэ туйлалта — эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагериие бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ гэжэ тэдэнэй шиидэнхэй байhые гэршэлнэ.

Советскэ гүрэмнай эб найрамдал сахилгын ба батадхалгын шалгарhан политикые сэхэ шууд бэелүүлдэг, юундэб гэхэдэ, энэнэй интересүүдынь бүхы дэлхэйн дээрэ эб найрамдал мандуулха хэрэгhээ таhаршагүй юм. Советскэ Правительство эб найрамдал сахиха, батадхахые хүсэнэ, шэнэ дай бэлэдхэлгэдэ ба үүдхэлгэдэ эсэргүүсэн, уласхоорондын хани холбооной түлөө, бүхы оронуудтай харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө тэмсэнэ. Уласхоорондын договорнууд ба хэлсээнүүдые шууд сахиха, хоорондоо этигэлсэхэ ябадалые үндэhэ болгоhон энэ политика хадаа баримтануудта түшэглэдэг, баримтануудаар баталагдан гэршэлэгдэдэг нүлөө ехэтэй политика мүн.

Эб найрамдалай ёhоор шиидхэгдэжэ шадагдахаар бэшэ уласхоорондын проблемэнүүд байхагүй гэжэ Советскэ Правительство тоолоно. Уласхоорондын байдалдахи түгшүүрилые hулаpуулан зайсуулгада бусад правительствонуудай зүгhөө үнэхөөр зорюулагдаhан алибаа алхамые Советскэ Правительство hайшааха байна. Гэхэтэй хамта, Советскэ Правительство нэгэл юумые хүсэнэ — правительствонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэнүүдэйнь бодото хэрэгүүдээр, баримтануудаар гэршэлэгдэхыень хүсэнэ.

Манай правительствын эб найрамдалта гадаадын политикань советскэ арадай интересүүдтэ таарана. Эли ба тодорхой энэ политикые бүхы оронуудтахи олон миллион ажалшад, прогрессивнэ хүн түрэлтэн барандаа hайшаан дэмжэнэ.

Советскэ арад ерээдүйнгөө байдалые этигэлтэй найдамтайгаар харана. Манай арад Коммунистическэ партидаа, Советскэ Правительствода хэмжээлшэгүй ехээр этигэдэг. Коммунистическэ байгуулалта тухайда партиин XIX съездын хараалан зохёоhон эли тодо программаар зоригжоод, манай ороной ажалшад баатар габьяатайгаар ажаллажа, арадайнгаа ажахы болон культурые хүгжөөжэ ба урагшань дабшуулжа, манай социалистическэ гүрэниие бэхижүүлэн, улам дээшэнь дэбжүүлжэ байна.

Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ!

«Правдын» майн 2-ой түрүү бэшэг.

Москвагай Улаан талмай дээрэ Майн Нэгэндэ болоhон парад ба ажалшадай түлөөлэгшэдэй демонстраци

Социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ туйлаhан агууехэ илалтануудаараа ехэтэ омогорхон, советскэ арад ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэрэй, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй ахадуугэй холбоо барисаанай удэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаhан демонстрацида хабаадахаяа Майн 1-дэ ороной городууд болон тосхонуудай үйлсэнүүд ба талмайнуудта гарабад.

Агууехэ Советскэ Союзай арадуудай хани барисаата булэ Коммунистическэ партиие, Советскэ Правительствые тойрон бүри нигтаар жагсаад, советскэ державынгаа хүсэ шадалые бүри эршэмтэйгээр бэхижүүлхын тула бэлэн байжа, Майн Нэгэнэй hайндэрые угтаа. Парти ба Правительствымнай сэсэн мэргэн политикань Эхэ ороной саашанхи илалтануудай эшэ үндэhэн мүн гэжэ ажалшад мэдэнэ. Коммунистическэ парти советскэ арадые ажалай героическа баатаршалгада зоригжуулан эмхидхэнэ, творческо эршэ зоригыень единэ уг зорилгодо—манай орон дотор коммунизмын илалта туйлаха хэрэгтэ зорюулна.

Мүнөөнэй майн үглөөгүүр Москвамнай hүртэй hайхан байба. Манай Эхэ ороной столицын эмхи зургаануудай байшангуудай ба байрын гэрнүүдэй фасадануудта улаан тугууд намилзан далбана, Советскэ гүрэнэй үндэhэ hуури табигша агууехэ хүнүүдэй—В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай портредууд, парти ба Правительствын ударидагшадай портредууд хаа хаанагүй дэлгэгдэнхэй байна. Модонууд ногоорон, газонууд соогуур түрүүшын ногоон бултайгаа.

Столицамнай энэ үглөөгүүр эртэ нойрhоо hэреэд, үргэн үйлсэнүүд ба уужам талмайнуудтань хүн зон дүүрэн байгаа. Минута үнгэрхэ бүри улам хүхюу зугаатай болоно. Хаа хаанагүй—городой центртэ ба тэрэнэй заха булангуудаар хүгжэмэй абяан иргуутаар зэдэлнэ, ажалай ба эб найрамдалай дуунууд дуулдана.

Улаан талмай hүр жабхалантайгаар шэмэглэгдэнхэй. Урдын ГУМ-ай байшангай фронтондо В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай томо портредууд, 16 союзна республиканудай гербнүүд харагдана.

—Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр—урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ! гэhэн КПСС-эй ЦК-гэй Майн Нэгэнэй Уряа улаан бүдүүд дээрэ бэшэжэ, дэлгэгдэнхэй байна.

...hайндэрлэлгын эхилхэ хүрэтэр багахан саг үлөөд байба. Сэрэгүүд Улаан талмай дээрэ тусхайта байрануудаа эзэлэнхэй. КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүд, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд, министрнүүд, профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй гэшүүд, Советскэ Союзай Геройнууд, Социалистическэ Ажалай Геройнууд, үйлэдбэриин новаторнууд, промышленность, транспорт ба барилга дээрэ, хүдөө ажахыда ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг мастернууд, наукын, техникын, культурын ба искусствын онсо гайхамшаг ажал-ябуулагшад трибунануудта гарахаяа ерэбэд.

Майн Нэгэнэй hайндэртэ хабаадахаяа Хитадай Арадай Республикаhаа, дайлалдажа байгаа Корейhээ, арадай демократиин оронуудhаа Советскэ Союзда ерэhэн делегацинууд, олохон капиталистическэ оронуудай культурын ажал-ябуулагшадай делегацинууд Улаан талмай дээрэ хүндэтэ hуури эзэлээ.

Дипломатическа корпусой ложодо хүнүүд ерэжэ, дары дүүрэбэ.

Мавзолейн трибуна дээрэ Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берии, В. М. Молотовой, К. Е. Ворошиловай, Н. С. Хрущевой, Л. М. Кагановичын, А. И. Микоянай, М. З. Сабуровай, М. Г. Первухинай, КПСС-эй ЦК-гэй секретарьнуудай, СССР-эй Министрнүүдэй, Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй маршалнууд болон адмиралнуудай гаража ерэхэдэнь, Улаан талмай дээрэ байгшад нэрьемэ альгаташалгаар амаршалба.

Эгсэ үглөөнэй 10 часта — Кремлёвско курантнуудай түрүүшын сохилгоор—сэрэгэй парад эхилээ.

Кремлиин Спасска башниин хаалгануудтэhээ сагаан боро үнгэтэй ЗИС—110 автомобиль харагдаба. СССР-эй Оборонын Министр, Советскэ Союзай Маршал Н. А. Булганин тэрээн соо hуунхай ябана. Парадые командалагша генерал-полковник П. А. Артемьев мүн тиимэл машинада hуугаад, Н. А. Булганиниие угтажа ошоо. Тэдэ машинанууд талмайн тэг дунда зогсобод.

Советскэ Союзай Маршал Н. А. Булганин генерал-полковник П. А. Артемьевhээ рапорт абаад, парад хэхэеэ жагсаhан сэрэгүүдэй урдуур ябажа, солдадууд ба матросуудтай, офицернүүд, генералнууд ба адмиралнуудтай амаршалалсаад, Майн Нэгэнэй hайндэрөөр дашарамдуулан тэдэндэ баяр хүргэбэ. Угтамжын марш гэдэг хүгжэм «Ура!» хашхаралдаантай ниилэн, сэрэгүүдые дамжажа удаан зэдэлэн үргэлжэлбэ.

«Алдаршыш!» гэhэн Глинкын иргуу hайхан аялга соностожо, сэрэгүүдэй урдуур ябалгын дүүрэhэн тухайда мэдээсэбэ. Фанфарнууд ханхинан, «Бултадаа соносогты!» гэhэн сигнал үгэбэ. Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Н. А. Булганин Мавзолейн трибуна дээрэ гаража үгэ хэлээ.

Советскэ Союзай Маршал Н. А. Булганинай хэлэhэн үгэ

Нүхэд солдадуул, матросууд, сержантнууд ба старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Хилын саанахи манай хүндэтэ айлшад!

Ажалшадай уласхоорондын hайндэр—Майн Нэгэнтэй дашарамдуулан, Таанадые Советскэ Правительствын, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үмэнэhөө амаршалан, баяр хүргэнэб.

Манай Эхэ ороной ажалшад оронойнгоо ажахын ба культурна байгуулалтын хэрэгтэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлажа, энэ заншалта пролетарска hайндэрые угтаа. Түрэл Коммунистическэ партияа, тэрэнэй Центральна Комитедые тойрон, өөрынгөө Правительствые тойрон бүри нигтаар жагсаhан агууехэ советскэ арад коммунизм байгуулха замаар, урагшаа найдамтай дабшажа ябана. Манай гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд хадаа агууехэ байгуулалтын программа бэелүүлжэ байгаа советскэ хүнүүдэй амгалан тайбан ажалые сахин хамгаалха найдамтай түшэг тулгуури болонхой.

Манай олонациональна гүрэнэй арадуудай ахадуугэй хани барисаан жэлhээ жэлдэ улам бэхижэнэ. Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай хоорондохи хани холбоон бүхы талаараа хүгжөөгдэжэ, батадхагдажа байна.

Нүхэд Г. М. Маленковой, Л. П. Берии, В. М. Молотовой hаяын мэдүүлгэнүүд дотор Советскэ Правительствын политика эли тодоор харуулагдаhан байна. Тус политикын гол удхань юуб гэхэдэ, арадай үндэhэн интересүүдые ба Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдал хангаха, социалистическэ гүрэнөө улам бэхижүүлхэ ба бүгэдэниитын эб найрамдал хангаха ябадал болоно.

Энэ политикые баримталан, манай Правительство гүрэнэй ба ажахын хүтэлбэри hайжаруулха, арадай ажана байдалые улам дээшэлүүлхэ, советскэ гражданинуудай ойроо хүртэшэгүй эрхэнүүдые сахиха зорилготой хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулганууды hүүлэй үедэ бэелүүлээ.

Гүрэнэй центральна аппарат шэнэдхэн байгуулагдаа, энэ хадаа арадай ажахые хүтэлбэрилхэ ябадал hайжаруулха байна. Амнисти тухай Указ гаргагдаа. Социалистическэ хуулиие улам саашаланьбэхижүүлхэ хэмжээнүүд тодорхойлон зохёогдожо байнхай. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэнгэй ехээр хямдаруулагдахатай хамта, ниитын хэрэглэлэй эд товарнуудай үнэ сэн нилээд хүнгэрүүлэгдээ.

Гадаадын политика тухай хэлэбэл, үнэн сэльхэлтэйгээр ба сэсэн бодолтоогоор хэлэдэг байгаа hаа, уласхоорондын бүхы арсалдаанууд эб найрамдалай гуримаар шиидхэгдэжэ болохо гэжэ манай Правительство тоолодог. энэнь Правительствын официальна мэдүүлгэнүүдhээ элеэр харагдана. Бидэнэр эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхые хүсэнэбди, шэнэ дайнда бэлэдхэхэ, үүдхэхэ ябадалда эсэргүүсэн, уласхоорондын хани холбооной түлөө, бүхы оронуудтай hайн хани харилсаа хүгжөөхын түлөө тэмсэнэбди. Манай Правительствын энэ политикань эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай интересүүдтэ харюусана.

Уласхоорондын байдалдахи түгшүүрилые hулаpуулха ябадалда үнэхөөр зорюулагдаhан бусад гүрэнүүдэй правительствонуудай алибаа алхамуудые Советскэ Правительство hайшааха байна, тэдэ правительствонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэhэн мэдүүлгэнүүдэйнь эб найрамдалай хэрэгүүдээр батадхагдахые хараха гэжэ хүсэнэ. Гэхэ зуура, яаралгайгаар зэбсэглэлгые хорооха талаарша, Европын ба Азиин олон гүрэнүүдэй территоринууд дээрэ, илангаяа Советскэ Союзтай хилэлhэн территоринууд дээрэ байгуулагдаhан сэрэгэй олон базануудые хорооха талаарша шэнжэ тэмдэг мүнөөдөө харагдаагүй байгаа хадань, манай Правительство Эхэ оронойнгоо оборонио ба аюулгүй байдал хангаха тухайда саашадаашье анхарал оролдолго гаргаха, өөрынгөө агууехэ уг зорилгодо хүрэхые—коммунизм байгуулхые зориhон советскэ арадай амгалан ба илалта түгэс дабшалтада hаад хэхэ гэhэн дайсадай ямаршье hэдэлтые сохин зайсуулхаар хэзээ бүхэндэ бэлэн байхынь тулада манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхые уряална. Тиимэhээ, сэрэгэй шадабари мэргэжэлээ оролдосотойгоор нарижуулан hайжаруулха, сэрэгэй ба политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ гээшэ Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдэй уялга болоно.

Нүхэдүүд!

Бидэнэр, советскэ хүнүүд ерээдүйнгөө байдал тээшэ найдамтайгаар харанабди. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд коммунизм байгуулхын тула урагшаа дабшаха эли тодо программаар парти ба арадые зэбсэглээ. Манай парти болон Правительствын бэелүүлжэ байгаа хэмжээ-ябуулганууд хадаа арадай жаргалта байдал тухайда Правительствын зүгhөө тон ехэ анхарал оролдолго гаргадагые харуулна, оронойнгоо ажабайдал зүбөөр хүтэлбэрилдэг тухайдань гэршэлнэ. Манай Эхэ орон hалбаран мандажа байна. Манай арадай ажахые, культура ба наукые саашадаа үдэрhөө үдэртэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүгжөөн, урагшань дабшуулхабди, социалистическэ гүрэнөө улам бэхижүүлэн дэбжүүлхэбди.

Ажалшадай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын үдэр, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй хани барисаанай үдэр—Майн Нэгэн мандаха болтогой!

Героическа советскэ арад, тэрэнэй шэн габьяата Арми ба Далайн Сэрэгэй-Флот мандаха болтогой!

Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ!

Ура!

Советскэ Союзай Маршал Н. А. Булганинай үгэеэ түгэсхэн хашхарhан урае сэрэгүүд дэмжэн үргэлжэлүүлбэ.

* * *

Офицерскэ кадрнуудые бэлэдхэхэ советскэ үнинэй кузницын — М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ сэрэгэй академиин hурагшадай маршаар парад нээгдээ. Улаан тугай орденой, Ленинэй орденой, Суворовой орденой hүртэ лентэнүүдээр шэмэглэгдэhэн тэрэнэй дайшалхы тугые Советскэ Союзай Герой подполковник Решетников барижа ябаба. Баруун ба зүүн таладань Советскэ Союзай Геройнууд-ассистентнууд офицернууд Тюрин, Белозерцев гэгшэд hэлмэнүүдые баринхай ябана. Тэдэнэй хойноhоо сэрэгэй бусад дээдэ hургуулинуудай hурагшад дабшаба.

Газарай сэрэгүүдэй парадай эхилхэтэй хамта, Улаан талмай дээрэ түрүүшын самолёдууд агаарта дэгдэжэ, авиаци хадаа таhаршагүй ба шухала хубинь боложо мүнөө сагай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ ородог болонхойе онсолон харуулба.

Реактивна самолёдуудай звено сахилгаан шэнги түргэнөөр огторгой өөдэ дэгдээ. Тэдэнэр хойно хойноhоо hубарилдан ниидэбэ. Улаан талмай дээрэ байhан айлшад агаарай эдэ оньhон нарин машинануудай хүнгэнөөр ба түргэнөөр ниидэхые, гоё hайхан ба хүсэтэйе хаража, ехэтэ hонирхоо.

Агаарай парад эршэмтэй түргэнөөр үнгэржэ, советскэ пилодуудай үндэр дээдэ мэргэжэл шадабариие харуулба.

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Хүсэнүүдэй торгон туг hалхинда далбан ерэжэ, ябаган сэрэгэй частьнуудай дайшалхы улаан бархат тугуудые халаба. Тэрэнэй сагаан-сэнхир полли дээрэнь табан хушуута одон улайран мандана. Сэрэгэй частьнуудай юрэнхыдөө ногооншог үнгэ зүhэнhөө эрид илгаран, матросуудай хара костюмууд, сэнхир захануд ба hалхинда налбан хиидэhэн лентэнүүд харагдана. Тэрээнтэй зэргэшэн — пограничнигуудай ногоон фуражканууд жэгдэ поли дээрэ тэгшээр гараhан ургамал шэнгеэр долгилон харагдана. Эдэнэр матросуудтал адли жэгдэ, нигта жагсаалаар дабшана. Сэрэгэй морягууд ба погранична частьнуудай шэн габьяата сэрэгшэд — манай Эхэ ороной далайн ба хуурай газарай хилэнүүдые хёрхоор сахигшад мүн.

Майн Нэгэнэй парадта хабаадагша ябган сэрэгэй колонные нахимовецууд түгэсхэбэ. Оркестр талмайн гүн худар ошожо. Улаан тугта, Суворовой орденто, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Таманска стрелково дивизиин сэрэгүүдтэ өөрынгөө hууриие үгөө. Бронетранспортёрнууд булад мэтэ нигта жагсаалаар дабшан, талмай дээгүүр гараба. Майн Нэгэнэй парад дээрэ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй буудалгын частьнуудые советскэ алдарта ябган сэрэгшэдые түлөөлхэ зол хуби энэ габьяата соединенидэ хүртөө.

Майн Нэгэнэй парадые түгэсхэн, Улаан талмай дээрэ артиллерийскэ колонно гаража ерэбэ. Буунуудые хойноо шаттагалhан хүсэтэ грузовигууд дүрбэ дүрбөөрөө зэртэлэн дабшана.

Советскэ артиллери габьяата сэрэгшэдээр парад дээрэ түлөөлэгдөө. Энэ частиин дайшалхы эмхидэлые бүридүүлhэн сержантнууд ба солдадууд барандаа шахуу «эрхим артиллерист» гэhэн значок үбсүүндээ зүүхэ хүндэтэ эрхэдэ хүртэнхэй. Иимэ эрхэ дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй отличнигуудтал, дааhан зэбсэгээ түгэс шудалhан хүнүүдтэ олгогдолог байха юм.

Улаан талмай дээгүүр советскэ зэбсэгтэ сэрэгшэд ябгаар, машинануудаар ба огторгойгоор дабшан гараа. Тэдэнэр Майн Нэгэнэй парадта хабаадажа, Советүүдэй ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые — Агууехэ Октябриин туйлалтыень хамгаалан жагсагша түгэлдэр ехэ хүсые түлөөлэн харуулаа.

* * *

10 час 40 минута болобо.

Сэрэгэй парад дүүрээд, абяа шэмээгүй болоодхибо. Удаа тээнь гол мүрэн шэнги таhалгаряагүйгөөр дабшан, Улаан талмай дээгүүр хүн зон гаража үргэлжэлөө. Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй Майн Нэгэнэй демонстраци эхилээ.

Алдарта ёhо заншалые үндэhэ болгон, Москвагай туг бариhан солото хүнүүд hайндэрэй дабшалтые нээбэ. Энэ тугынь дайшалхы ба ажалай баатаршалгануудай түлөө дээдэ зэргын шагналай тэмдэгээр — Ленинэй орденоор шэмэглэгдэнхэй.

Фанфарнуудай ба барабануудай ханхинаан соогуур пионернүүдэй олон мянганай колонно Улаан талмай дээрэ орожо ерэбэ. Ойро тойрон барандаа бүри hарууl болоно. Үхибүүдэй хонгёо абяан зэдэлэн, тэдэнэр хабарай сэсэгүүдые баринхай ябанад. Ажалшадай гайхамшаг сэсэн мэргэн вождьнорой — В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай портредуудые толгойнууд дээрээ бараад ябана.

Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта.

Майн 1-дэ Улан-Удын Советүүдэй талмай дээгүүр ажалшадай колоннонууд гаража ябана.

Москвагай Улаан талмай дээрэ Майн Нэгэндэ болоһон парад ба ажалшадай түлөөлэгшэдэй демонстраци

(Түгэсхэл)

Бүлэг пионерүүд колоннолоо илгаран, Мавзолейн трибуна дээрэ гараад, парти ба Правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ сэсэгүүдые барюулба.

Эгээн эдир демонстрантнуудые халажа, физкультурнигууд ерэнэ. Ленин — Сталинай агуухэ хэрэгэй илалтын түлөө тэмсэлдэ хатуужаһан, зориг түгэлдэр, бата шанга эдиршүүл, наука, техникэ ба культурые оролдосотойгоор шудалжа байһан олон мянган хүбүүд, басагад жагсан дабшаба.

Талмай дээрэ ажалша Москва орожо ерээ... Хаа хаанагүй, хайшаашье эрьехэдэ улайран, ягааран харагдана, гоё һайхан сэсэгүүд намилзана. Демонстрантнуудай толгойнууд дээрэнь мянга хоёр зуун тугууд далбан долгилно. Кировскэ, Ленинскэ, Краснопресненскэ, Советскэ, Первомайска, Куйбышевскэ, Красногвардейскэ, Молотовско районуудай эмблемэнүүд харагдана...

Московско металлургнууд, текстильщигүүд, станок бүтээгшэд, түмэр замшад, эрдэмтэд ба искусствын ажал-ябуулагшад Мавзолейн урдуур ябажа үнгэрбэ. Тэдэнэй дунда — элдэб мэргэжэлтэй түлөөлэгшэд, наһан бүринн хүнүүд бии. Эдэнэр социалистическэ Эсэгэ орондоо халуун шаглалаар нэгэдэнхэй. Эдэнэр ажалай туйлалтанууд тухайдаа рапорт үгэнэ.

Столицын предприятинуудай түлөөлэгшэд талмай дээгүүр гараба. Бүтээһэн продукциинь бүхы орон соо мэдээжэ болоһон: Сталинай нэрэмжэтэ автомобильна заводой, Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо», Владимир Ильичын нэрэмжэтэ заводуудай, Кагановичын нэрэмжэтэ гурэнэй нэгэдэхи подшипникова заводой, мүн бусад олон предприятинуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшад — столицын предприятинуудай түлөөлэгшэд талмай дээгүүр ябажа гараа. Ажалайнгаа илалтанууд тухай, табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй хүсэтэ далайса тухай шэнэ рапортнуудые үгэбэд. Москвагайхид, бүхы советскэ арадтал адляар, инаг Эхэ оронойнгоо хүсэ ба шадалые мэдэрэн омогорхожо, Майн Нэгэнииие һайндэрлөө.

Демонстрантнуудай дунда—Москвагай барилгашад бии. Эхэ оронойманай столица бүри гоё һайхан болоод байна. Олон дабхар һуртэ ехэ байшангуудай оройнууд аяар холоһоо харагдадаг болонхой. Олон дабхар шэнэ гэрнүүд, һургуулинууд, клубууд гайхалтай түргэнөөр бүтээгдэнэ, шэнэ үйлэнүүд бии болоно. Манай столица 800 жэлэйнгээ түүхэ дотор хэзээшье барилгын иимэ ехэ далайсые үнөө үзөөгүй юм.

Метрополитенэй барилгашадые трибунанууд дээрэһээ халуунаар амаршална. Метрогой поезднууд үдэр бүри хоёр миллион үлүүтэй пассажирнуудые зөөдэг байна. Метрогой барилгашад һаяхан Арбатска шэнэ радиусай барилга дүүргэжэ, гайхамшаг илалта туйлаа.

Советскэ хүнүүдэй материальна ажана байдал жэл бүри улам ургана. Үргэн хэрэглэлэй бүхы эд товарнуудай үнэ сэнгүүдые удаа дараалан химдаруулһан ябадал хадаа советскэ арад тухайда парти ба Правительствын зүгһөө топ ехэ анхарал оролдолго гаргадагые үшөө дахин харуулаа.

Һургуулинуудай, вузнуудай студентнэр ба һургагшад, литературын болон искусствын ажал-ябуулагшад Советскэ Союз дотор арадай гэгээрэлэй ба культурын туйлай ехэ далайсатайгаар хүгжэжэ байһые харуулһан плакадуудые, транспарантнуудые баринхай ябаба. Манай Эхэ орсной бүхы республиканууд үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэ зонтой республиканууд болоо. СССР дотор 57 миллион хүн һурана. Революциин урда тээхи Росси 96 дээдэ һургуулинуудта 117 мянган студентнэр һурадаг байһан юм. Харин мүнөө Советскэ Союз доторхи 890 вузнуудта нэгэ миллион табан зуу мянга шахуу хүнүүд һурадаг байна.

Майн Нэгэнэй демонстраци хадаа эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түшэг тулгууриин—социалистическэ Эсэгэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ гэһэн советскэ хүнүүдэй шиидхэбэриин эли тодо гэршэ болоно.

— Арадуудай хоорондын эб найрамдал мандаха болтогой!

Оронуудай бэе бэстэйгээ хэлсээ баталһанай үндэһөөр амгалан еһоор шиидхэжэ болохогүй арсалдаата гү, али шиидхэгдээгүй асуудал гэжэ байхагүй!

—Дай зайсуулхын; бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ. Англиин, Американ Холбоото Штадуудай, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан мандаха болтогой! гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Уряанууд транспарантнууд дээрэ оло оло дахин дабтагдаһхай байгаа.

Пролетарска интернационализмын үзэлдэ үнэн байдаг Советскэ Союзай ажалшад эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудта Майн Нэгэнэй үдэр ахадүүгэй амаршалга хүргэнэ. Эб найрамдал хүсэдэг советскэ политика ехэшье, багашье оронуудай арадуудай эрхые хүндэлхэ, уласхоорондын тогтоогдомол нормонуудые сахиха ябадал үндэһэ болгоно.

Арадай демократическа хүсэн түгэлдэр гүрэн байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаһан агуухэ хитад арадай хүндэлэлдэ зорюулан, демонстрантнууд юрөөл табиба.

Социализм амжалтатайгаар байгуулжа байгаа арадай демократиин оронуудай ажалшадта хандуулагдаһан ахадүүгэй амаршалгын үгэнүүд олонтоото транспарантнууд дээрэ харагдана. Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай хоорондын хани барисаан эбдэршэгүй бата!

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ дааха байдалай түлөө тэмсэгшэ геройческа корейскэ арадые советскэ хүнүүд халуунаар амаршална. Эбэй договор дары баталхын түлөө, едиинэ, бэеэ дааһан, эб найрамдалда дуратай, демократическа Германие байгуулхын түлөө тэмсэгшэ германска арадые советскэ хүнүүд амаршална. Национальна һэргэн мандахын түлөө, бэеэ дааһан, демократическа ба эб найрамдалта Японие байгуулхын түлөө эрэлхэгээр тэмсэжэ байгаа японско арадта хандуулагдаһан Майн Нэгэнэй амаршалгын үгэнүүд, империалистическэ дарлалтада эсэргүүсэн өөһэдынгөө эрхэ сүлөө ба национальна бэеэ дааха байдалай түлөө тэмсэгшэ колониальна, бэеэ даагаагүй оронуудай арадуудта амаршалгын үгэнүүд плакадууд дээрэ бэшэгдэнхэй байгаа.

Советскэ Союзай арадууд уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй онсо гайхамшаг ажал-ябуулагшадые ехэтэ хүндэлдэг. Ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагшадай портредүүдые демонстрантнууд бариад ябана.

Москвагайхидай Майн Нэгэнэй манифестаци дүүрэхэ тээшэ дүтэлжэ байба. Физкультурнигуудай ниргаар жагсаһан зэргэнүүд Улаан талмайе дүүрэтэр орожо ерэбэ. Эдэ спортсменүүд нэгэ жэгдэ дабшалгаар нэмхэс намхас алхалан, Мавзолейн урдуур ябажа үнгэрбэ.

КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ, УРАГШАА!

гэһэн дайшалхы Уряагай үгэнүүдые бүридүүлэн, сэсэгүүдээр шэмэглэгдэһэн үзэгүүдые спортсменүүд баринхай ябаба.

Агуухэ социалистическэ орондоол адляар, Москвагай ажалшад Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые ба Советскэ Правительствые тойрон ниргаар жагсанхай, хэлбэришэгүй нэгэдэлтэй байһанаа, манай орон дотор коммунизм байгуулха агуухэ хэрэгэй түгэс илан мандаха замаар урагшаа, имагтал урагшаа дабшаха гэжэ шиидэнхэй байһанаа Майн Нэгэнэй үдэр бүхы дэлхэйн үмэнэ үшөө дахин харуулаа.

* * *

Майн Нэгэнэй үдэшэ столицын талмайнууд, үйлсэнүүд ба паркнуудта арад зоной зугаалалган болоожо, москвагайхид олон мянгаадаараа хабаадаба.

Һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдан, 10 часта артиллерийскэ салют хэгдээ.

(ТАСС).

Улан-Удын ажалшадай демонстраци

Майн Нэгэнэй үглөөгүүр. Городой үйлсэнүүд һайндэрэйхеэр, гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Олониитын болон ажалшадай гэр байшангуудай шоур таладань Коммунистическэ парти ба Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд, КПСС-эй Центральна Комитедэй дүлэтэ уряанууд, гоё һайхан панноонууд, гэрэлтэ улаан тугууд, арадай ажахын ба культурын элдэб һалбаринуудта туйлагдаһан амжалтануудые харуулһан диаграмманууд харагдана.

Ажалшад Майн Нэгэнэй заншалта демонстрацида хабаадахаяа городой центр тээшэ колонно колонноороо, бүлэг бүлэгөөрөө улаан тугуудаа хабарай һалхинда намилзуулан, уряа лозунгнуудые толоруулан субанад. Зариманууднь өөһэдын оркестрын хүгжэм доро, зариманууднь баянай ирагуу һайхан хүгжэм доро алхана. Ажалшад һайндэрэйхеэр хубсаланхайнууд, сэдьхэлынь һайндэрэй баяраар халима дүүрэн. Тэдэнэр Эхэ һайхан ороноо маттаһан дуунуудые, арадай элдэб дуунуудые дууладдана. Ажалшадай уласхоорондын һайндэр — Майн Нэгэнние үйлэдбэриин амжалтануудаар угтажа байһандаа тэдэнэр омогорхоно.

...Үдэрэй 12 час болуута байна. Советүүдэй нэгэдэхи Байшангай дэргэдэхи талмай жабхаланта һайханаар харагдана. Правительственна трибуна дээрэ—республикын правительствын гэшүүд, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, КПСС-эй обкомой ба Улан-Удын горкомой секретарьнууд. Айлшадай трибуна хүндэтэ айлшадаар дүүрэнхэй. Суглуулагдамал оркестр сооһоо гараһан дүрбэн горнистнар эгсэ 12 часай болохотой хамта ажалшадай һайндэр — Майн Нэгэнэй демонстрациин эхилһэн тухай мэдээсэн, горнын хонгёо гоё абяае зэдэлүүлнэ... Демонстраци эхилбэ.

Городой һургуулинуудай түрүүшын колоннонуудай трибунын урдуур үнгэржэ эхилхэтэй хамта «Ажалшадай уласхоорондын һанал нэгэдэлгын үдэр, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй ахадүүгэй харилсаанай үдэр—Майн 1 мандаха болтогой!» гэһэн ба бусад уряа лозунгнууд правительственна трибуна дээрэһээ хэлэгдэжэ, пионерүүд болон һурагшадай хонгёо шанга харюу «урагаар» дэмжэгдэнэ. Тэрэнь радиогоор дамжуулагдан бүхы республика соогуур, гэрэлтэ сэгээн Байкал дээгүүр, саһата үндэр Саян дээгүүр зэдэлнэ, Боргойн хонишоной, Баргажанай ангуушын, Хориин адуушанай, Торниин трактористын гэрнүүд соогуур хаһхинана.

№ 2 һургуулиин һурагшад, пионерүүд арбан зургаан союзна республиканүүдай гербүүдые үргэжэ, эдэ республиканууд хоорондоо ахадүүгэй бата нигта хани барисаатайе харуулан ябана. «Дэлхэйдэ—эб найрамдал!» гэһэн ажалшадай сэдьхэлэй гүнзэгыһөө гараһан үгэнүүдые һурагшад толотуулан ябана. № 3 һургуулиинхид бүхы дэлхэйн ажалшадай агуухэ багшанар Ленин Сталин хоёрой ехэ портредүүдые үргэнхэй. Һургуулинуудай колоннонууд үер уһанай урдаһан шэнгээр трибунын урдуур үнгэржэл байна. Нэгэниинь нүгөөдэһөө гоёор шэмэглэгдэнхэй. № 8 һургуулиин һурагшад эб найрамдалай һүлдэ болоһон гулабхаануудые сэгээн хүхэ тэнгэри өөдэ ниидхүүлнэ. Тиихэдэнь трибунанууд дээрэ байгаашад альгаа ташана. № 26 һургуулиинхид, хойноһоонь велосипедистнүүдынь шадамар бэрхээр ябажа үнгэрнэ. Хүбүүдэй № 1 һургуулиинхид спорт үргэнөөр эрхилдэг байһандаа омогорхон, эдир боксернуудай эрид шанга тулалдаа харуулан үнгэрбэ. Трибуна дээрэ альгаташалган болоно.

Мүнөөдэр арадай демократиин оронуудай ажалшад бидэнэртэй, советскэ арадтай хамта һайндэрлэжэ байна. Тэдэнэр дотоодын ба гадаадын дайсадтай хэһэн эсэргүү шанга тэмсэлэй эсэстэ бүрин түгэс эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхай байдалтай болоо. Тиигээд өөһэдынгөө коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэреэр, агуухэ Советскэ Союзай ахадүүгэй туһаламжатайгаар социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна. Һургуулиинхид ба бусад демонстрантнууд арадай демократиин оронуудай гүрэнэй тугуудые намилзуулан ябана.

№ 65 һургуулиин горнистнуудай ба барабанщигуудай бүлэгүүд бүхы талмайе зэдэлүүлэн, бүгэдые баясуулан үнгэрнэ. № 66 һургуулиинхид «Эб найрамдал» гэһэн үгые дэлхэйн арадуудай олон хэлэнүүд дээрэ бэшэнхэй ябана.

№ 68 һургуулиинхидай колонно һанагдаагүй гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй тула бүгэдые баясуулна. Трибунанууд дээрэ нэрьемэ альгаташалган болоно.

Ажалай резервын һургуулинуудай олон зуун һурагшад үнгэрнэ. Хойноһоонь городой Железнодорожно районой ажалшад орожо ерэнэ. Гэрэлтэ улаан тугуудые майн һалхинда намилзуулан районой туг баригшадай колонныи үнгэрһэнэй һүүлээр республикын гигант—паровозо-вагонно заводой алдарта коллективэй гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн колонно ерэнэ. Тэдэнэй дунда заводой эрхим хүнүүд—Майн 1-нэй ба республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүл—табан жэлэйнгээ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэн фрезеровщик нүхэр Чернышов, кузнец нүхэр Федотов, слесарь нүхэр Реуцкий, апрель һарынгаа даалгабарие гурба дахинһаа үлүүгээр дүүргэһэн слесарь Николай Медведев, токарь Борис Поздеев, слесарь Павел Чепелев, апрелиингээ нормо 225 процент дүүргэһэн токарь нүхэр Вертей, 188 процент дүүргэһэн токарь-шлифовщик нүхэр Доржиева гэгшэд омогтой дорюунаар алхална. Коммунизм тээшэ шамдан зорһон хүсэтэ паровозой макет ПВЗ-гэйхидэй колонно соо харагдана. Ашаанай машинада тааруулан, уран бэрхээр хэһэн товарна вагоной үүдээр эдир үхибүүд харагдан, хүхэльбэ зүһэтэй гулабхаануудые ниидхүүлнэ. Трибуна дээрэ альгаташалган болоно.

Саанаһаань олон арбаад тугуудаа гэрэлтүүлэн Городской районой ажалшад гаража ерэбэ. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдай, зооветинститудай студентнэр, наука ба искусствын түлөөлэгшэд, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ябанад. Колоннонууд гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй.

Республикын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ба Майн 1-нэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөс дэлгэрүүлэн дүрбэн һарынгаа түсэбые апрелиин 29-дэ дүүргэһэн, түсэбһөө гадуур арбан хоёр мянган квадратна метр эрхим сортын шэл үйлэдбэрилэн гаргаһан Улан-Удын шэлэй механизированна заводой коллектив трибунын урдуур омогорхолтойгоор үнгэрнэ. Советскэ Союзай хүдэлмэришэн ангиие алдаршуулһан уряа трибуна дээрэһээ соностожо, демонстрантнуудай хүсэтэ «урагаар» дэмжэгдэнэ. Городской районой ажалшадай колоннонууд үнгэржэ дүүрэбэ.

Оркестр жабхаланта марш наадажал байна, хүсэтэ «Ура!» ханхинажал, сууряатажал байна. Городой Пригородно районой ажалшад үнгэрнэ. Уряа лозунгнууд, улаан тугууд гэрэлтэнэ, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд харагдана. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездээр баталагдаһан табадахи табанжэлэй түсэбэй ёһоор арадай ажахын хэды шэнээн хүгжэхые харуулһан диаграмманууд хүнүүдэй сэдьхэлые баясуулан харагдана. Коммунизмын агуухэ барилгануудые харуулһан зурагууд харагдана.

Инаг түрэл Эхэ ороноо алдаршуулһан, советскэ арадые нэгэ илалтаһаа нүгөө илалтада хүргэн, коммунизмда ошоһон һаруул һайхан замаар хүтэлбэрилжэ ябаа Ленин — Сталинай агуухэ партиие алдаршуулһан, арадай демократиин оронуудай ба бүхы дэлхэйн ажалшадта ахадүүгэй амар мэндые хүргэһэн дүлэтэ уряа лозунгнууд трибуна дээрэһээ зэдэлэн, демонстрантнуудай хүсэтэ хонгёо «урагаар» дэмжэгдэжэл байна.

Һайн дуранай спортивна обществонуудай элдэб үнгын, ехэ ехэ торгон тугууд далбан намилзана. Шамбай шанга бэетэй, һэргэлэн дорюун физкультурнигууд илалта туйлажа абаһан кубогуудаа дээрэ үргэн, омогтойгоор гэшхэлэлдэн үнгэрнэ. Тэдэнэрэй дунда—футболистнууд ба боксернууд, конькишад ба велосипедистнүүд, санашад ба гүйгөөшэд бии. Зол жаргал түгэс советскэ эдир залуушуул социалистическэ Эхэ ороноо, түрэл Коммунистическэ партияа алдаршуулна.

Физкультурнигуудай үнгэрһэнэй һүүлээр талмай дээрэ түр зуура абяа шэмээгүй болон байтараа бүтүү ехээр хүшэгэнэхэ абяан дуулдажа, эрье дороһоо Ленинскэ үйлсөөр сэнхир торгон ехэ ехэ тугууд харагдан туйлай түргэнөөр хойшоо гүйлдэнэ. Олон арбаад мотоциклистнүүд тугуудые намилзуулан, хэмгүй түргэнөөр гүйлгэлдэн, трибунын урдуур һалхин шуурган шэнгеэр үнгэрнэ.

Энээгээр Улан-Удын ажалшадай Майн Нэгэнэй демонстраци дүүрэжэ, суглуулагдамал оркестр жабхаланта маршаар трибунын урдуур үнгэрбэ.

Республикын столица Улан-Үдэдэ болоһон ажалшадай Майн Нэгэнэй демонстраци болбол советскэ хүнүүдэй морально-политическэ бата нигта нэгэдэлые, социалистическэ Эхэ орондоо, Ленин—Сталинай агуухэ партида хизааргүй үнэн сэхэ байдагые үшөө дахин гэршэлэн харуулаа.

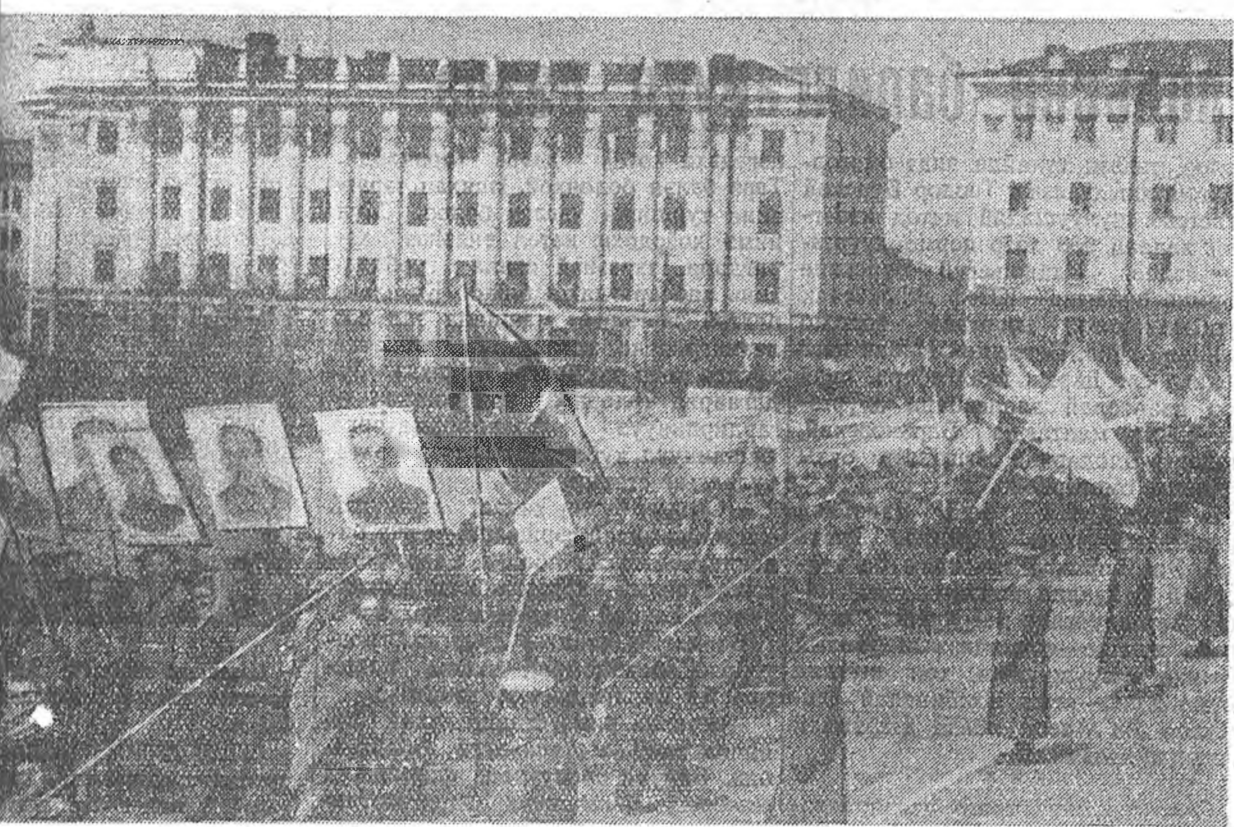

1-дэ Улан-Удэдэ болоһон ажалшадай демонстраци.

Бурят-Монголой ажалшад Майн 1-е баяртайгаар һайндэрлэбэ

...йн ажалшадай һаналаа нэ-... удэр — Майн Нэгэнниие ...кымнай ажалшад һүр ...нтайгаар һайндэрлэбэ.

...Удэ, Бабушкин, Городок, ...городууд ба хүдөө нютагуу-...ы тосхонууд парти, прави-...н хүтэлбэрилэгшэдэй порт-...эр, уряа лозунгнуудаар ...өөр шэмэглэгдэнхэй. Майн ...һайндэртэ зорюулагдаһан ...суглаанууд хаа-хаанагүй ...дөө. Партиин ленинско-...а Центральна Комитедые, ...Правительствые тойрон ...гтаар жагсаһанаа респуб-...й ажалшад дахинаа ха-...на.

...ИВОЛГЫН АЙМАГ

...иин 30-най удэшэ аймагай ...н Байшан соо баярай суг-...ложо, «Майн Нэгэн—эб най-...й ба ажалай һайндэр мун» ...лидхэл партиин айкомой ...ь нүхэр Цырендоржиев хэ-...на.

...Нэгэнниие аймагай ажал-...итическэ ба ажалай айхаб-...дэбжэлтын оршон байдал-...ргэбэ. Майн 1 хүрэтэр айма-...козууд 9 мянган гектар эр-...ьтурануудые тариһан бай-на. «Коммунизм», «Улаан Оронго», колхозууд тус бүридөө 1900 гектар эртын культурануудые таряа.

Ойрын удэрнүүдтэ эртын ороо-һото культурануудые тариха түсэ-бөө аймаг сүм дүүргэхэнь.

КЯХТЫН АЙМАГ

Аймагай ажалшад Майн Нэгэ-нние политическэ ба ажалай түй-лай ехэ дэбжэлтын оршон байдал-да үнгэргэбэ. Майн урда тээхи со-циалистическэ мүрысөөндэ оролсо-һон Кяхта городой олохон пред-приятинууд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ. Үйлэдбэ-риингөө даалгабаринуудые амжал-татайгаар дүүргэһэн горпищеком-бинат, райпромкомбинат; малайн-гаа үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэһэн Ленинэй нэрэмжэтэ кол-хоз; Калининай нэрэмжэтэ колхо-зой һүнэй-товарна фермэ, Усть-Киранска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой мориной-то-варна фермэ Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнхэй.

Кяхтын МТС-эй нүхэр Банновай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада «Красное знамя» колхозой полинууд дээрэ ажаллаха зуураа, 300 гек-тар талмай борнойлжо, түсэбөө 120 процент дүүргэбэ. Тэрэшэлэн Пограничнa МТС-эй нүхэр Овсян-кинай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада мүн лэ муу бэшээр хүдэл-мэрилнэ.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ

Аймагай колхозууд, МТС-үүд бо-лон эмхи зургаануудта Майн 1-дэ зорюулагдаһан баярай суглаанууд болоо.

Апрелиин 30-да аймагай центрын культурын Байшанда баярай засе-дани боложо, «Майн Нэгэн—ажал-шадай уласхоорондын һайндэр» гэ-һэн элидхэл КПСС-эй айкомой сек-ретарь нүхэр Содномов хэһэн бай-на.

Элидхэлэй һүүлээр уранһайханай концерт табигдаа.

ТОРИИН АЙМАГ

Апрелиин 30-най удэшэ Майн 1-дэ зорюулагдаһан баярай суглаан аймагай центртэ болоо.

Майн Нэгэнэй һайндэр тухай элидхэл ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хандуев хэһэн байна.

Элидхэлэй һүүлээр Ториин дунда һургуулиин һурагшадай самодея-тельностиин коллектив ехэ һонир-холтой концерт табяа.

БМАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

„...публикын эрхим малшан" гэһэн нэрээргэ олгохо тухай*)

...бликын малшадай 1952 оной ...ическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые ...үзөөд, БМАССР-эй Министр-...овет эдэ түрүү малшадта нимэ ...олгохо гэжэ тогтообо:

«...ЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ...ААЛИША-МАЛШАН»

...ЛЭНГЫН АЙМАГҺАА:

...арапова Дари-Дулма Чойнзо-... Тельманэй нэрэмжэтэ колхо-...иша-малшанда.

...индыкова Дарья Тубчиновнада, ...й нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...рдынеева Цырен-Цоуда, Мален-...эрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...ножапова Дулма Будаевнада, ...й нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...ЯХТЫН АЙМАГҺАА:

...ирова Рашида Валеевнада, Ле-...рэмжэтэ колхозой һаалиша-мал-...

...жинтарова Гармацу Дамбаевна-...льсын нэрэмжэтэ колхозой һаа-...лшанда.

...ктовская Анна Степановнада, ...нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...рмина Таисья Ивановнада, Уль-...нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...санова Раида Михайловнада, ...нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...гдурова Гэнцыгма Гомбожа-... Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ...малшанда.

...рноярова Анна Васильевнада, ...овай нэрэмжэтэ колхозой һаа-...лшанда.

...ЖЭНГЫН АЙМАГҺАА:

...насьева Агнея Васильевнада, ... Ильича» колхозой һаалиша-...а.

...мункуева Базарсадада, Воро-...й нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-...а.

...тсева Василиса Петровнада, ... Ильича» колхозой һаалиша-...а.

...шилова Даримада, Ворошиловай ...э колхозой һаалиша-малшанда.

...ЛО-КУДАРЫН АЙМАГҺАА:

...ураева Анна Ивановнада, Во-...й нэрэмжэтэ колхозой һаали-...анда.

2. **Вторушина** Матрена Кузьминич-нада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

3. **Данилова** Елена Ивановнада, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаали-ша-малшанда.

4. **Дунаева** Валентина Матвеевнада, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

5. **Засухина** Федосья Семеновнада, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаали-ша-малшанда.

6. **Клочихина** Любовь Афанасьевнада, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

7. **Куперман** Ирина Ануфриевнада, «Байкал» колхозой һаалиша-малшанда.

8. **Кукшинова** Ольга Баяндаевнада, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

9. **Манхалова** Дарья Баяндаевнада, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

10. **Новолодская** Мария Федоровнада, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаали-ша-малшанда.

11. **Новолодская** Серафима Никифо-ровнада, Маленковой нэрэмжэтэ колхо-зой һаалиша-малшанда.

12. **Орлова** Мария Андреяновнада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

13. **Петрова** Клавдия Ивановнада, 18-дахи партсъездын нэрэмжэтэ кол-хозой һаалиша-малшанда.

14. **Смирнова** Евдокия Емельяновна-да, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаали-ша-малшанда.

15. **Шустова** Дина Семеновнада, Ле-нинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

ПРИБАЙКАЛЬСКА АЙМАГҺАА:

1. **Горбунова** Римовья Ивановнада, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

2. **Корытова** Антонина Ивановнада, «7 съезд Советов» колхозой һаалиша-малшанда.

3. **Настникова** Пелагея Алексеевнада, «7 съезд Советов» колхозой һаалиша-малшанда.

4. Темникова Варвара Семеновнада, «7 съезд Советов» колхозой һаалиша-малшанда.

5. **Шергина** Мария Васильевнада, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

6. **Яковлева** Анна Филипповнада, «Заветы Ильича» колхозой һаалиша-малшанда.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГҺАА:

1. **Попова** Евгения Михайловнада, 17-дахи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

ЗАИГРАЙН АЙМАГҺАА:

1. **Аюшеева** Дагзыма Аюшеевнада, «Улаан Эрхирик» колхозой һаалиша-малшанда.

2. **Белых** Мария Тимофеевнада, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаали-ша-малшанда.

3. **Белых** Полина Дмитриевнада, Ка-гановичын нэрэмжэтэ колхозой һаали-ша-малшанда.

4. **Безродных** Лидия Ивановнада, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

5. **Доржиева** Дулмажапта, «Улаан Эрхирик» колхозой һаалиша-малшанда.

6. **Дандарова** Даримада, «Улаан Эр-хирик» колхозой һаалиша-малшанда.

7. **Жамсуева** Цырен-Дулмада, «Улаан Эрхирик» колхозой һаалиша-малшанда.

8. **Ишидоржиева** Норжимада, «Улаан Эрхирик» колхозой һаалиша-малшанда.

9. **Нимаева** Очир-Жалма Нимаевна-да, «Улаан Эрхирик» колхозой һаалиша-малшанда.

МУХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГҺАА:

1. **Брылева** Александра Яковлевнада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

2. **Бурдуковская** Мария Александров-нада, «Искра» колхозой һаалиша-мал-шанда.

3. **Барышникова** Мария Михайловна-да, «Коммунизм» колхозой һаалиша-малшанда.

4. **Варфоломеева** Фекла Никандров-нада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

5. **Ерофеева** Агафья Мартемьянов-нада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

6. **Ерофеева** Надежда Васильевнада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

7. **Калашникова** Парасковья Макси-мовнада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

8. **Калашникова** Евдокия Галактио-новнада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

9. **Калашникова** Анисья Куприянов-нада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

10. **Козлова** Парасковья Фроловнада, «Искра» колхозой һаалиша-малшанда.

11. **Калашникова** Марфа Кирилловна-да, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

12. **Леонова** Парасковья Фроловнада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшанда.

13. **Поломошнова** Анна Григорьевна-да, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаа-лиша-малшанда.

14. **Янькова** Федосья Дмитриевнада, «Искра» колхозой һаалиша-малшанда.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

*) ...жэлэл. Эхининь 84 ба 86-...дугаарта.

АГИТАТОРНУУД БА ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

СОВЕТСКЭ БУРЯТ-МОНГОЛ

VI. Дайнай хойто тээхи үедэ Бурят-Монголой хүгжэлтэ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнэй һүүлээр советскэ Бурят-Монголой ажалшад манай Эхэ ороной бухы арадууд шэнги арадай ажахые ба культурые һэргээн бодхоохын, саашадань хүгжөөн дэбжүүлхын тулада зохёон байгуулха амгалан ажалаа үүсхэлтэйгээр ба оролдолготойгоор хэжэ ороһон байна.

Дайнай хойто тээхи үедэ республикын арадай ажахые хүгжөөхэ дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбэй, сталинска табадахи табанжэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй түсэбүүдэй амжалтатайгаар дүүргэгдэһэнэй ашаар республикын экономико ба культурын бухы һалбаринуудта горьтой амжалтанууд туйлагдаа.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикын промышленность дайнай хойто тээхи үедэ бүри ехэ хүсэтэйгөөр саашадаа хүгжэн дэбжэһэн байна. Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй үедэ сэмбын, гуталай, махоркын фабриканууд, дүрбэн шэнэ леспромхоз, жэл бүри 200 миллион хүрэтэр омулиин жараахайнуудые үсхэбэрилдэг Большереченскэ загаһа үсхэбэрилгын завод, Бичурын сахарай завод, Темлюйскэ заводой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтэжэ, хүдэлмэрилжэ байһан предприятинуудай тоодо ороо. Хүдэлмэрилжэ байһан предприятинуудай үйлэдбэрилгын талмайнууд нилээд үргэдхэгдэһэн, тэдэнэр шэнэ шэнэ техникээр зэбсэглэгдэһэн байха юм. Бурят-Монголой омогорхол—паровозо-вагонно завод хүсэ ехэтэ магистральна паровозуудые бүтээн гаргадаг Зүүн зүгтэхи томо гэгшын завод болоо. Ороной томо комбинадуудай нэгэн—Улан-Удын мяханай комбинат үйлэдбэрилгынгөө хүсые дайнай урда тээхи хэмжээнһээ: мяханай ба колбасна зүйл үйлэдбэрилгөөр хоёр үлүүтэй дахин, консервээр—24 дахин ехэ болгоо. Ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилһанай ашаар республикын кочегарка — Галуута-Нуурай шахтанууд 1940 онойхидо орходоо 13 дахин ехэ нүүрһэ малтан абадаг болоо.

Ой модоной промышленностиин шэнэ предприятинуудые бариһан, хуушануудыень шэнэдхэн байгуулһан ба түрүү техникээр зэбсэглэһэн ушар республикын ой модоной массивуудые горьтойгоор ашаглаха арга олгоһон байна. Модо бэлэдхэлэй ба хюрөөдэһэн материалнуудые гаргалгын хэмжээн 1940 онойхитой сасуулбал 1953 ондо 2 дахин ехэ болоһон байна. Үнэтэ үүлтэрэй загаһануудые — омуль, һэлбэрһэн (сиг) гэхэ мэтэ загаһа үсхэбэрилхэ хэмжээ-ябуулганууд загаһанай промышленностьда үргэнөөр бэелүүлэгдэнэ. Транспорт болон хэлхэе холбооной хүдэлмэриие саашадань хүгжөөхэ ба һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Республикын томо промышленностиин хүгжэхэтэй хамта, гүрэнэй нютагай ба кооперативна промышленность нилээд хүгжэһэн байна. Нютагай түүхэй эдэй ба түлишын үндэһэ һуури дээрэ үргэн хэрэгсэлэй товарнуудые, эдеэ хоолой зүйл болон барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ 1953 ондо дайнай урда тээхи хэмжээһээ үлүүлэн байна.

Мүнөө үедэ республика дотор 300 үлүүтэй предприяти, тэрэ тоодо союзна удхашанартай томо предприятинууд: Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, нүүрһэнэй шахтанууд, сэмбын фабрика, Селенгэдүмын ба Улан-Удын мотор заһабарилгын заводууд гэхэ мэтэ ороно. Республикын бухы промышленностиин валовой продукци 1923 онойхидо орходоо 119 дахин ехэ болоо.

Промышленностиин ехээр хүгжэхэ тудам кадрнууд ургана. Жэл ерэхэ тудам бури хүдэлмэришэдэй ба техническэ интеллигенциин тоо олон болоно.

Гансахан гүрэнэй томо промышленностиин хүдэлмэришэдэй нииитэ тоо 1923 онойхидо орходоо республика дотор 1953 ондо 32 дахин олон болоо.

Республикын бухы промышленностиин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд 1923 ондо ороймдоо 41 хүн байһан юм. Мүнөө гансахан томо промышленностиин предприятинуудта мянга гаран инженернүүд ба техникүүд хүдэлмэрилнэ.

Республикын промышленностьда национальна кадрнуудай тоо жэл ерэхэ тудам олон болоно. Хэрбээ 1929 ондо бурят хүдэлмэришэд ганса нэгэн, үндэһэн зоной дундаһаа мэргэжэлтэд үгы шахуу байгаа һаа, мүнөө промышленностиин бухы һалбаринуудта 11 мянга үлүүтэй бурят хүдэлмэришэд, техникүүд, инженернүүд ба албахаагшад, тэрэ тоодо 5 мянга шахуу бурят эхэнэр хүдэлмэрилнэ.

Ороной техническэ дээдэ һургуулинуудта бурят-монгол арадай хэдэн зуун хүбүүд—үйлэдбэриин командирнууд болохо хүнүүд һуража байна. Улан-Удын машина бүтээлгын техникум техническэ дунда эрдэмтэй кадрнуудые бэлэдхэнэ. Промышленностиин элдэб һалбаринуудта хэрэгтэй хүдэлмэришэдэй мэргэжэлтэй кадрнууд 8 ремесленнэ, түмэр замай училищинуудта, фабрично-заводской һуралсалай һургуулинуудта бэлэдхэгдэн гаргагдана.

Бурят-Монгол болбол байгаалиин барагдашагүй ехэ баялигтай юм. Тэрэнь нютагай түүхэй эд ба түлишын база дээрэ республикын промышленностиин бухы һалбаринуудые саашадань хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ ехэ перспективэ нээжэ үгэнэ.

Ерэхэ жэлнүүдтэ республикын промышленностиин хүгжэлгын перспективэнүүд тухай хэдэн жэшээ харуулая.

Промышленностиин ашаглагдажа байһан предприятинуудай —паровозо-вагонно заводой, мяха-консервын комбинадай, шэлэй заводой, сэмбын фабрикын ба бусадай үйлэдбэриин талмайнууд горьтойгоор үргэдхэгдэхэ, тэдэнэр түрүү техникээр зэбсэглэгдэхэ байна. Тиин эдэнэй үйлэдбэрилгын хүсэн — паровоз ба вагон, колбасна ба консервнэ зүйлнүүдые, сэмбэ ба шэл үйлэдбэрилэн гаргалга нилээд ехээр нэмэхэ байна. Республика дотор нүүрһэ малтан абалга нилээд ехэ болохо юм. Республика дотор мотор заһабарилгын, арһанай, арһан дэгэлэй, һүнэй яһа болбосоруулха; пивын шэнэ заводууд, коверой ба хлопчатобумажна комбинадууд; мебельнэ, гуталай ба кондитерска фабриканууд баригдаха байна.

Үдэ мүрэнэй зубшан, мүн Байгалай эрьенүүдтэ шэнэ леспромхозууд, модо үйлэдбэрилдэг предприятинууд бии болохо юм. Модо буулгадаг Онохойн базын дэргэдэ стандартна гэр баридаг завод баригдаха юм.

Загаһанай промышленность саашадаа хүгжөөгдэхэ байна. Байгалай ба бусад нуурнуудай эрьенүүд дээгүүр загаһа буйлуулдаг ба загаһа үсхэдэг заводууд баригдаха, загаһа барилгын ба буйлуулгын флодууд ехэ болгогдохо байна. Мүнөө бии байһан загаһанай заводуудай ба комбинадуудай хүсэн 1950 онойхитой жэшэбэл табанжэлэй эсэстэ хоёр дахин ехэ болохо байна.

Республикын арадай ажахын улам ургажа байгаа хэрэглэмжые хүсэдөөр хангахын тулада барилгын материал үйлэдбэрилгэ горьтойгоор хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Тэдэнэй валовой продукци 1950 онойхидо орходоо 1955 ондо 215 процентээр нэмэхэ байна. Бурят-Монголдо барилгын шэнэ материалнууд, тусхайлбал, бутаруулагдаһан извёстко, керамическа гадарлалгын зүйлнүүд, силикатна хирпиисэ бүтээгдэдэг болохо юм. Темлюйскэ заводой барилга хүсэлдүүлэгдэхэ, Татауровска хирпиисын заводой барилга эхилхэ, Улан-Удэдэ силикатна хирпиисын завод баригдаха байна.

КПСС-эй XIX съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Бурят-Монголой промышленна предприятинуудай эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба техникүүд сталинска шэнэ табанжэлэй даалгабаринуудые бодото хэрэг дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Заводуудта ба фабриканuудта, шахтануудта ба руднигуудта, цехүүд ба участогуудта, промышленностиин бухы һалбаринуудта табадахи табанжэлые, квартальна, жэлэй үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, түүхэй эд ба материалнуудые алмахын, түсэбһөө гадуур нөөсэлгэ хэхын түлөө, эрхим шанартай продукци гаргахын, тэрэнэй өөрын үные хямдаруулхын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. 1952 оной—табанжэлэй хоёрдохи жэлэй үйлэдбэриин түсэбэй дүнгүүд промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ ба үйлэдбэриин ехэ дэбжэлтые элеэр гэршэлэн харуулна.

Республикын промышленность 1951 онойхитой сасуулбал 1952 ондо валовой продукци бүтээн гаргалгаяа 8 процентээр дээшэлүүлжэ, дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээе 64 процентээр үлүүлээ. Валовой продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэбые республикын гол предприятинууд: Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, мяханай комбинат, шэлэй механизированнэ завод, судно заһабарилгын завод, Селендумын мотор заһабарилгын завод, загаһа буйлуулдаг завод ба бусад нилээд ехээр үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө республикын предприятинуудта бүгэдөөрөө стахановска болоһон цехүүд ба участогууд олон. Стахановецууд ба рационализаторнуудай тоо үнгэрһэн жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд олон болоо. Гансахан паровозо-вагонно завод 2894 стахановецуудтай, тэдэнэй нилээд олонииинь өөһэдынгөө табанжэлэй даалгабаринуудые үни дүүргээ.

Промышленностиин ба транспортын солото хүнүүдэй: хүндэ ашаатай поезднуудай машинистнууд, Сталинска шангай лауреадууд С. Д. Асеевэй, Д. Н. Ягодинай, жэл бүри 3,5 жэлэй нормонуудые дүүргэдэг, ПВЗ-гэй олонстаногшон-стахановец, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. Г. Курочкинай, Галуута-Нуурай шахтын эрхим проходчик Г. Д. Аисуевай, Улан-Удын шэлэй заводой стахановец рационализатор Р. В. Жуковай, Улан-Удын сэмбын фабрикын стахановка-бүд нэхэгшэ В. Н. Суворовагай, халаанайнгаа нормые 250 процент дүүргэдэг, шулуушан-барилгаша С. П. Зайцевай, Хандагатайн леспромхозой солото электрохюрөөшэн, электрохюрөөшэдэй социалистическэ мүрысөө үүсхэгшэ И. А. Костроминай, Улан-Удын мяханай комбинадай үүсэлэлгын цехын стахановка, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Д. Ц. Цыдениловагай, ПВЗ-гэй хүдэлмэришэн-стахановец КПСС-эй XIX съездын делегат М. А. Чернышевой болон бусад олон түрүүшүүлэй нэрэнүүдые республикын ажалшадта, ондоо тэгүүрнүүдые мэдээжэ болоо.

Промышленность ба хүдөө ажахын бухы һалбаринуудта ехээр хүгжэхэ тудам республика дотор советскэ худалдаанай эд товарай эрэлсэ горьтойгоор ургаа. Магазин, киоск ба ларёгуудай тоо жэл ерэхэ тудам олоширно.

Ажалшад улам баян ба культурна байдалтай боложо байна. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ шууд дээшэлнэ, колхозникуудай ажалта үдэрэй үнэ ехэ болоно, промышленна ба эдээ хоолой товарнуудай сэнгүүд удаа дараалуулан хямдаруулагдана, тиимэһээ хүн зоной юумэ худалдажа абалга улам дээшэлнэ.

★ БМАССР-эй 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ★

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй котельна цехын разметчик В. Г. Горшков БМАССР-эй 30 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтатайгаар угтажа байна. Нүхэр Горшков үдэрэйнгөө даалгабарине 250—300 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Шэлэй заводто шихтэ бэлэдхэдэг хүнэй туһалагшаар хүдэлмэрилэг Анна Доржиевна Тугужанова республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, һайн шанартай шихтэ бэлэдхэнэ. Үдэрэйнгөө даалгабарине тэрэ 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

А. Мантаевай фото.

Майн 1-ниие хилын саана һайндэрлэлгэ

Дэлхэйн арадууд ажалшадай уласхоорондын һанал нэгэдэлгын үдэр, бүхы оронуудай хүдэлмэришэдэй ахадуугэй харилсаанай үдэр — Майн 1-ниие баяртайгаар тэмдэглэбэ. Майн Нэгэнэй һайндэр болбол эб найрамдал сахин хамгаалхын ба батадхахын түлөө, арадуудай хоорондын хани барисаае бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй улам шангадажа байһан оршон байдалда үнгэрбэ.

Арадай демократиин европейскэ оронуудай ба Хитадай Арадай Республикын ажалшад Майн Нэгэниие илангаяа ехэ баяртайгаар һайндэрлэбэ. Тэдэнэр продукци гаргалтые дээшэлүүлхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлан, ажалай мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн агууехэ һайндэрые тэмдэглэбэ. Польшодо, Чехословакида, Венгридэ, Румынида, Болгарида, Албанида нэгэдэхи кварталай үйлэдбэриин түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдээ, олон зуугаад мянган ажалшад Майн урда тээхи уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ. Хитадай Арадай Республикын ажалшад Майн урда тээхи мүрысөөн дундуур ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлһэн, хабарай тарилтые богони болзор соо дүүргэжэ, түрүүшын табанжэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ эхи табиһан байна.

Монголой Арадай Республикын ба Германска Демократическа Республикын ажалшад Майн 1-ниие ехэ амжалтануудаар угтаа.

Майн 1-нэй үдэр эдэ бүхы оронуудта үргэн олон ажалшадай хабаадалгатай демонстрацинууд болоо. Тус демонстрацинуудта хабаадагшад коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудые тойрон бата нигтаар жагсанхай байһанаа, шэнэ ажабайдал байгуулгада өөһэдынгөө оролдолгые улам арьбадхаха байһанаа, арадуудай хоорондын демократическа харилсаанай ба эб найрамдалай түлөө улам эршэтэйгээр тэмсэхэ байһанаа харуулба. Пекиндэ болоһон Майн Нэгэнэй демонстрацида миллион шахуу хүн хабаадаа. Тэдэнэр хитад арадай вождь Мао Цзэ-дунай, Хитадай компартиин ЦК-гэй гэшүүдэй ба Арадай Центральна Правительствын гэшүүдэй зогсожо байһан трибунын хажуугаар бата нигта жагсаалаар ябажа үнгэрөө. Демонстрантнууд болбол хитадай-советскэ хани барисаанай хүндэлэлдэ, эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хамгаалгада зорюулһан лозунгнуудые абажа ябаа.

Шанхайда болоһон демонстрацида 600.000 гаран хүнүүд хабаадаа. Советскэ Союзһаа һургаал абаха, тэрээнэй түрүү дүй дүршэлые шудалха гэһэн Мао Цзэ-дунай уряа болбол Хитадай үргэн нийтэ ажалшадта тон халуунаар угтагдана. Энэ лозунгтой транспарантнуудые металлургнууд, бүд нэхэгшэд, эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд, морягууд, һурагшад, ажалша таряашадай түлөөлэгшэд абажа ябаба.

Мүн тэрэшэлэн Хитадай Арадай Республикын бусад олон городууд болон һуурин газарнуудта олон зоной хабаадалгатай демонстрацинууд болоо.

Польско столицын ажалшадай демонстраци 6 час соо үргэлжэлөө. Тэрээндэ 400 мянга шахуу хүн хабаадаһан байна. Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Болеслав Берут демонстрантнуудта хандажа үгэ хэлээ. Тэрэ хадаа Польшые һэргээн бодхоолгодо, тэрээниие хүсэтэ техникээр зэбсэгжүүлгэдэ Советскэ Союзай зүгһөө үзүүлэгдэжэ байгаа туйлай ехэ туһаламжа тухай хэлээ. Мүнөөдэр, Майн 1-нэй үдэр бидэнэр ахадүү советскэ арадтай эбдэршэгүй бата хани барисаатай ба нэгэн һаналтай байһанаа мэдүүлнэбди, коммунизм байгуулгадаа саашадаа амжалта туйлахыень тэрээндэ хүсэнэбди гэжэ Берут хэлээ. Агууехэ Советскэ Союзай хүндэлэлдэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин сталинска хүтэлбэриин хүндэлэлдэ, польско-советскэ хани барисаанай хүндэлэлдэ нэрьемэ альгаташалгаар Берудэй үгэ нэгэнтэбэшэ таһалдуулагдаһан байна. Лодзь, Вроцлав, Познань, Гданьск болон республикын бусад городуудта олон мянган хүн зоной хабаадалгатай демонстрацинууд ба ажалшадай сэнгэлтэ болоо.

Чехословакиин олон зуу мянган ажалшад Майн 1-нэй үдэрые һайндэрлөө. Прагада болоһон демонстрацида 350 мянга үлүүтэй хүн хабаадаа. Вацлавска талмай дээрэ суглараашадые Чехословацка республикын президент А. Запотоцкий һайндэртэй дашарамдуулан амаршалһан ба чехословацка арадай агууехэ хани, тэрээниие сүлөөлэгшэ Советскэ Союзай хүндэлэлдэ юрөөл табиһан байна. Демонстрантнууд президентын эдэ үгэнүүдые һүр хүсэтэ «урагаар» угтан: «Советскэ Союз мандаха болтогой!» гэжэ хашхаралдаба.

Венгридэ, Румынида, Болгарида, Албанида, Германска Демократическа Республикада, Монгол Арадай Республикада Майн 1-нэй демонстрацинууд мүн лэ тон олон хүн зоной хабаадалгатайгаар болоо. Эдэ оронуудай ажалшад социализм байгуулгын хэрэгтэ, эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаа, Советскэ Союзай ажалшадтай хэтэ мүнхэдөө оршохо хани барисаатай байһанаа харуулаа.

Капиталистическэ оронуудай ажалшад Майн 1-нэй һайндэрые үргэнөөр тэмдэглээ.

Урдань мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, американска засагаархид Нью-Йоркдо Майн 1-нэй демонстраци хэхэ ябадалые хориһон байгаа. Гэбэшье, эндэ олон зоной хабаадалгатай митинг болоо Ангай арһанай ба арһа элдүүрилгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай хүтэлбэрилэгшэ Леон Страус, Поль Робсон, уранзохёолшо Говард Фаст болон бусад ораторнууд митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Корейдэхи дайниие энэ дары зогсоохые, «хүйтэн дайниие» болюулхые, уласхоорондын арсалдаануудые хэлсээнүүдэй үндэһөөр шиидхэхые уряалһан байна. Тэдэнэр болбол демократическа эрхэнүүдэй түлөө, хүдэлмэришэдэй эрхэнүүдые хамгаалхын түлөө тэмсэлые шангадхаха шухала гэжэ заһан байна.

Нью-Йоркско ажалшад олон зуугаад тугуудые намилзуулан, «Энэ гэһээр эб найрамдал!», «Дайнай бэшэ, харин эб найрамдалай бюджет хэрэгтэй!» гэһэн лозунгнуудтайгаар митингдэ ерээ

Парижда болон тэрээнэй хүдэлмэришэд олонтой захын районуудта Майн Нэгэнэй демонстрацинууд болоо. Заншалай ёһоор Ажалай бүгэдэнийтын конфедерациин ба французска коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэд демонстрантнуудые толгойлон ябаһан байна. Бастилиин талмай дээрэхи трибуна дээрэ французска коммунистическэ партиин политбюрогой гэшүүд Жак Дюкло, Этьен Фажон, Раймон Гюйо, Марсель Кашен, Вальдек Роше, Огюст Лекер, Жанетта Вермерш. Ажалай бүгэдэнийтын конфедерациин ба бусад демократическа организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, прогрессивнэ политическэ ажал-ябуулагшад зогсожо байба.

Бороо хуратай байбашье һаань, олон зуугаад мянган демонстрантнууд Нациин талмайһаа Бастилиин талмай хүрэтэр хэдэн часай турша дотор ябаһан байна. Демонстраци болбол французска арестовалагдаһан патриодуудые сүлөөлхын түлөө, профсоюзна ба демократическа эрхэ сүлөө хамгаалхын түлөө, яаралтайгаар зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү, ажалшадай материальна байдалые һайжаруулхын түлөө, хэгдэжэ байгаа дайн сэрэгые зогсоохын түлөө, уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулха зорилгоор агууехэ гүрэнүүдэй хэлсээ хэхын түлөө тэмсэлэй лозунгнууд доро үнгэрөө.

Италиин ажалшад прогрессивнэ партинууд болон профсоюзна организацинуудые тойрон жагсаад, Майн 1-ниие һайндэрлөө. Ороной бүхы городуудта митингнүүд, суглаанууд боложо, политическэ болон профсоюзна ажал-ябуулагшад үгэнүүдые хэлэһэн байна. Ажалай итальянска бүгэдэнийтын конфедерациин (ВИКТ-гэй) генеральна секретарь ди Витторио Римдэ болоһон ехэ митинг дээрэ үгэ хэлээ. Тэрэ хадаа шэнэ дайнай аюулда эсэргүүсэн, ажалшадай туйлалтануудые усадхаха гэһэн реакционернүүдэй элдэб һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн эрид шангаар тэмсэхын тула өөһэдынгөө нэгэдэлые батаар сахин хамгаалхыень ажалшадые уряалаа.

Бельгиин Швециин, Даниин, Австриин, Финляндиин ба европейскэ бусад оронуудай ажалшад Майн 1-ниие ехэ ехэ демонстрацинуудаар тэмдэглээ. Баруун Германиие ремилитаризацилгада эсэргүү, боннско ба парижска сэрэгэй договорнуудта эсэргүү, эб найрамдалай түлөө ба германска нэгэдэмэл гүрэнэй түлөө тэмсэжэ байгаа баруунгерманска олон зуугаад мянган ажалшад демонстрацинуудта хабаадаа. Дюссельдорфдо, Штутгартда болон бусад хэдэ хэдэн городуудта демонстрантнууд ба полициинхидэй хоорондо тулалдаанууд болоо.

Латинска Америкын ажалшад Майн Нэгэнэй һайндэрые үргэнөөр тэмдэглээ. Жэшээлхэдэ, Мексикэдэ болоһон демонстрацида 300 мянган хүн хабаадаһан байна.

Токийска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Майн Нэгэнэй митингнүүд болон демонстрацинууд Японии 424 пунктнуудта боложо, тэдээндэ 1.600 мянга гаран хүн хабаадаһан байна. (ТАСС).

АРАДАИ ДЕМОКРАТИИН ОРОНУУДТА

Социализмын польско барилганууд дээрэ

Таряанай газарнууд, садууд ба бургааһа шугынууд, хуторнууд ба деревнинүүд «Победа» машинымнай хажуугаар гүйлдэн, урдан үнгэрнэ. Хүдөөгэй юрын лэ байдал харагдана. Гэбэшье, хүдөөгэй оршон байдалда дадал болоодүй юумэнүүд нюдэндэ дайралдана. Хэтэ заяанай нарһан ой сооһоо туйлай ехэ байшангууд үндылдэн, модон армагууд соо арьеылдана. Эндэшье, тэндэшье ута үндэр хоолойнууд ёдойлдоно. Электродамжуулгын проводанууд харгы замууд, полинууд дээгүүр татагданхай. Шэнэ шэнэ түмэр замууд, шоссейнэ магистральнууд холые шэглэн һунанад.

Иимэ байдалые бидэнэр Краков, Сталиногруд ошохо замдаашье, мүн Польша дотор хаа хаанагүй —Буг шадарай ой тайгаһаа Одерой эрье хүрэтэр, Карпатска хадануудһаа Балтика хүрэтэр ажаглан хараабди. Ороной бүхы заха булангуудаар заводууд ба фабриканууд, шахтанууд ба руднигууд, городууд ба поселогууд баригдана. Урдань аграрна байһан орон индустриальна боложо байна.

Краков шадархи багашаг гүбөө дээрэ гарахада туйлай ехэ барилга альган дээрэхидэл адляар харагдана. Тэрээнэй хэмжээ асари ехэ тула заха үзүүртээ хүртэнэгүй. Энэ хадаа Шэнэ Гута гээшэ. Тэрээнэй масштабые нэгэхэн тоо заахада үгөөр хэлэһэнһээ үлүү элеэр харуулха байна. Висла дээрэхи энэ комбинат, город ба порт 28 дүрбэлжэн километр талмай эзэлхэ юм.

Шэнэ Гутые барилга түргэнөөр хэгдэжэ байна. Башенна крануудай стреланууд аяар дээгүүр хүдэлнэ. Электрогагнууриин галнууд эндэшье, тэндэшье сахилгаан шэнгеэр ялалзана. Түмэр ба буладай хангираан, машинануудай абяан, олон мянган хүнүүдэй дуугаралсаан—эдэ бүтэдэ ажалай нэгэ симфони болон сонюстоно.

—Шэнэ Гута хадаа советскэ ба польско арадуудай хани барисаанай, Советскэ Союзай туһаламжын бодото гэршэ мүн. Хани барисаанай хүсэн—туйлай ехэ хүсэн бшуу. Тиин комбинат хараа байса урган бодоно,—гэжэ суута барилгаша, сеймын депутат Роман Коцеровский бүхы польско арадай һанал бодолые элирхэйлэн хэлэнэ.

Барилгашадай тон зүбөөр хэлэһэнэй ёһоор, зургаанжэлэй гурбадахи жэл болбол Шэнэ Гутын бүхы участогууд дээрэ шууд добтололгын жэл болоо.

Барилгые хүтэлбэрилэгшэд Шэнэ Гутын барилгын талмай дээрэ хэгдэһэн бүхы юумые бидэнэртэ харуулна. Цехһээ цех худар, заводһоо завод худар ошонобди. Түрүүшын домнын бэлэн болгогдоһон фундамент энэ байна, тээ саада тээнь кауперай ба хоёрдохи домнын байха арматурна конструкци харагдана. Коксохимическэ заводой барилгашад түрүүшын хоёр батарейн фундаментые табижа дүүргээ. Огнеупорнуудай заводой дүрбэнэй гурбан хубинь баригданхай. Газар малтагшад агломерационно фабрикын котлованиие малтажа дууһахая ярана. Теплоэлектроцентралиинхид түрүүшын котёл хабсархая бэлдэжэ байна.

Барилгада детальнуудые, узелнуудые, конструкцинуудые үгэжэ байдаг заһабариин-механическа заводто бидэнэр үдэшэлэн лэ орожо үрдибэбди. Жэлэй турша соо эндэ хэдэн томо цехүүд бии болоо, тэдэнэр түс бүридөө бэеэ дааһан предприятиһаа өөрэгүй юм. Булад шудхалгынхи соонь электрохайлуулгын түрүүшын хоёр пеэшэн гал дүлөөр амилна. Тэдэ пеэшэнүүд соо бусалжа байһан металл арьялна. Деревниһээ ерэһэн залуу хүбүүн, булад хайлуулагша Бернард Марчак, ээлжээтэ хайлуулга хэжэ байна. Автоматическа управлениин щит худар хараад, тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

—Өөрынгөө наһан соохи түрүүшынгээ хайлуулгые советскэ пеэшэн соо хэжэ байһандаа би ехэл урматайб. Эрхим һайн, бэедэ хүнгэн агрегат даа...

Шэнэ Гутын барилгашад гол түлэб деревниһээ ерэһэн хүнүүд юм. Өөртөө мэргэжэл шэлэн олохо, барилга дээрэ һууриия оложо эзэлхэ ябадалдань эндэ хүн бүхэндэ туһаламжа хүргэгдөө. Ерээшэд сооһоо олон хүнүүд бүхы коллективээ хойноһоо дахуулжа ябадаг түрүүшүүл болоо, тэдээн тухайда эндэ омогорхолтойгоор хэлсэнэ. Теодор Бурский советскэ шулуушадай метод хэрэглэн халаан соо хоёр нормо дүүргэдэг болоо. Уданшьегүй Бурскиие өөрынь һурагша Юзеф Эльжбечак гурбан нормо дүүргэдэг боложо ахиһан байна. Бетонщик Новак нэгэ декада соо һарын даалгабари, һара соо кварталай даалгабари дүүргэнэ. Газар малтагша Барановский, модошо Блодарчик гэгшэдээр бүхы барилга омогорхоно.

—Шэнэ Гутые эндэ манайхин университет гэжэ нэрлэнэ. Энэнь зүб. Энэ барилга гээгдэнги ба хуушанай байдалда сохилто хэнэ, манай металлургида революци хэнэ, шэнэ хүниие—социализмын эпохын хүниие хүмүүжүүлжэ, тон шухала юумэ хэнэ,—гэжэ комбинадай директор Ян Анела ябаха дээрэмнай бидэндэ хэлээ һэн.

* * *

Силезскэ олон тоото предприятинуудай дунда зургаанжэлэй түрүүшынхид илгаран харагдана. Тэдэнэр гэрэлээр, агаараар дүүрэн уужам һаруул корпусуудаараа, аятай зохидоор баригдаһаараа, шэнэ техникээр зэбсэглэгдэһээрээ бусадһаа илгарна. «Земовит» гэжэ шахта тиимэ юм. Энэ шахта 1952 оной декабриин гурбанда, польско шахтёрнуудай һайндэрэй урда тээхэнэ түрүүшынхеэ нүүрһэ үгэһэн байна.

—Гайхамшагтай һайн шахта даа. Урдань иимэ шахтануудые баридаг байгаа аал? Хаанаһаа даа!—гэжэ түрүү горняк Станислав Кулик хэлэнэ.

—Энэ шахта хуушанай шахтануудһаа юугээрээ илгаатайб гэжэ асууна гүт?—гээд шахтын директор, инженер Алойзы Стопа хөөрэлдөөндэ хабаадалсана.—Харагдажа байгаа бүхы юумэнүүдээрээ илгаатай юм. Хуушанай хайлаагай орондо нүүрһэнэй комбайн, үрэмдэлгын машина эндэ ерээ. Моридой орондо электровозууд, транспортернууд, хүрзэнүүдэй орондо механическа ашаалагшад бии болоо. Урданай тортогтой дэнгэй орондо газар дээрэшье дорошье электричество яларна.

—Гэхын хажуугаар эндэ хүнүүд тушаа анхарал оролдолго түрүүшын ээлжээндэ табигданхай,—гээд Габьягай Мүнгэн Хэрээһэнэй кавалер, шахтна комитедэй түрүүлэгшэ Альфонс Пшибылко нэмэнэ.—Советскэ вентиляционно түхеэрэлгые абаад үзэе. Тэрэ хадаа арюун агаарые хэрэгтэйһээ үлэсэ ехээр газар доро оруулна. Механизмууд хадаа үйлэдбэриие ба аюулгүй байдалые хангана. Манай болон хүршэ шахтануудай горнягуудта Новы Тыхы гэжэ город холо бэшэ газарта баригдажа байна.

—Господинууд капиталистнууд,—гэжэ Станислав Кулик хэлэнэ, —манай шахтые хараа һаа, атаархажа тэһэ һүрэхэ һэн. Шахтёрнууд тушаа сат үргэлжын анхарал оролдолгые бидэнэр ажабайдалдаа хододоо мэдэржэ байдагбди. Квартиранууднай һайн, салин яһала ехые абанабди. Жэшээлхэдэ, би богони болзор соо өөртөө мотоцикл худалдажа абааб, гэр соохи түхеэрэлгэнүүдтэй болооб.

Горнягуудай залуу коллектив соо наһанайнгаашье, дүн дүршэлэйнгөөшье талаар элдэб хүнүүд бии. Хэдэн арбаад жэлдэ газар доро хүдэлмэрилһэн Виктор Свергалик, деревниһээ шахтада һаяхан ерэһэн залуу забойщик Станислав Зонь, электровозой машинист эхэнэр Хильдегарда Крок гэгшэд эндэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр бултадаа шахта барилсаад, мүнөө дэбжэлтэтэйгээр ажаллан, нүүрһэ малтажа байна. Шахта тэдэнэрэй хоёрдохи гэрынь болонхой.

«Земовит» шахта нүүрһэ үгэжэл, тэрэнь обоологдожол байна. Нүүрһэ малталгын темп улам түргэдэнэ. Энэ шэнэ предприяти ажабайдалаа нэрэтэй түрэтэйгөөр эхилээ.

* * *

Бетонированна харгы нарһан ой соогуур гаража, барилга тээшэ сэхэ ошонхой. Олон дабхар корпусуудай хажуугаархи арье дарье нарһан тон өөдэгүй жэжэхэнүүд шэнгеэр харагдана. «Явожно—2» гэжэ теплоэлектростанци эндэ баригдажа байна.

Хүдэлмэриин үдэрэй түлэг дунда бидэнэр барилга дээгүүр ябаабди. Котельнэ цех. Нарииһан гэшхүүр өөдэ дамжан дүшэн метр үндэртэй нэгэдэхи котел дээрэ гаранабди. Тэрэ бэлэн болонхой. Һаяхан тэрээниие туршажа үзэлгэ болоо. Мүн иимэ хоёрдохи котел эндэһээ харагдана, тэрээнэй саана гурбадахинь хабсарагдажа байна. Котельнэ цехтэй зэргэлһэн машинна зал соо ленинградска заводуудай маркатай хүсэтэ хоёр турбоагрегат шэнэ будагаараа толорно. Бүри саашаа — гардирнинүүд, трансформаторна башнинууд, хубаарилгын түхеэрэлгэ, бүлэлгын станци.

—Объект бүхэн хадаа хүнүүдэй ехэ ажал тухай гэршэлнэ,—гэжэ бидэниие үдэшэжэ ябаһан, энергомонтажна цехын парторганизациин секретарь Генрих Плютецкий хэлэнэ.

Барилгые хаража дүүргээд, контородо ороходомнай главна инженер Ян Беняш иигэжэ хөөрэбэ:

—Урдань иимэ станци тухай һанаашалжашье шадахагүй байгаабди. Баруун оронуудай фирмэнүүд ехэнхидээ багаханууд электростанцинуудые баридаг һэн, юуб гэхэдэ энэнь тэдэнэртэ ашагтай байгаа бшуу. Мүнөө манай арад эгээ түрүү советскэ техникэ ашаглаха аргатай болоо. Манай станцида хэрэглэгдэхэ тепловой ба электрическэ бүхы түхеэрэлгэ Советскэ Союзһаа абтанхай.

—Хүсэ ехэтэ машинна техникые хабсарха болоходомнай дүй дүршэл ба эрдэм мэргэжэл дуталдаа,—гэжэ барилгын начальник Тадеуш Стеффен хэлэнэ.—Советскэ мэргэжэлтэд бидэнэртэ туһалаа. Тэдэнэр туһална, заабарилна, ажалай шэнэ методтэ һургана. Манай инженернүүд советскэ нүхэдтэй нигта барисаатайгаар ажаллажа, советскэ техническэ һургуулиин эрхим туйлалтануудые тэдэнэрһээ дамжуулан абана.

Советскэ мэргэжэлтэд барилгын түрүү дүй дүршэлые барилгадамнай асараа. Котелнуудые хабсаралгын блоково системэ Польша дотор анха түрүүн «Явожно—2» гэжэ теплоэлектростанцида хэрэглэгдээ.

—Энэ системэ ямар ашагтайб?—гэжэ бидэ һонирхонобди.

—Хараад үзэел даа,—гэжэ Ян Беняш харюусана.—Урдань бага хэмжээнэй котел манайда хоёр жэл хабсарагдадаг байгаа. Мүнөө түрүүшынгээ котелые жэл соо хабсараабди, хоёрдохёо юһэн һара соо дууһаха һанаатайбди.

Урдань гадаадын элдэб инженернүүд польско хүдэлмэришэдһөө зайсанги байдаг һэн. Мүнөө советскэ мэргэжэлтэд тиигэнэгүй, харин өөһэдынгөө эрдэм шадабари ба дүй дүршэлые тэдэнэртэ дамжуулан үгэхэ гэжэ оролдоно. Энээнэй ашаар барилга дээрэ өөрын мэргэжэлтэй кадрнууд ургана. Августин Вархолек гурбан жэлэй урда тээ юрын модошо дархан байгаа, теэд мүнөө участогай начальник болонхой. Виктор Ямруз хүсэтэ турбинануудые хабсаралгада түрүүшынхеэ ажаллаһан мүртөө амжалта туйлаа.

—Советскэ мэргэжэлтэдтэй хүдэлмэрилхэдэ амар даа,—гэжэ Виктор Ямруз хэлэнэ.—Тэдэнэр бүхы мэдэһэн юумэеэ,—тэдэнэр ехэ юумэ мэдэнэ,—бултыень бидэнэртэ дамжуулан үгэнэ. Бидэнэр ямаршье асуудалаар тэдэнэрһээ гүйсэд харюу абадагбди. Иимэ хани ёһоной туһаламжые урдань харааүйбди.

«Явожно—2» гэжэ теплоэлектростанциин нэгэдэхи ээлжээнэй барилга мүнөө жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха юм. Тэрээнэй энерги заводууд, шахтанууд, шэнэ барилганууд ба деревнинүүдтэ үгтэхэ юм.

* * *

Зургаанжэлэй гурбадахи жэлые польско арад агууехэ илалтануудай жэл гэжэ нэрлээ. Энэ жэлэй туршада «Бобрек» гэжэ завод дээрэ блюминг, «Костюшко» гэжэ завод дээрэ домно, Болеслав Берудэй нэрэмжэтэ завод дээрэ хоёр мартенэ, «Весёла—2», «Земовит» гэжэ шахтанууд, Вежбицтэ цементнэ завод, Пётрковто хлопчатобумажна комбинат ба бусад олон предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа.

Өөрынгөө олон зуун жэлэй түүхын бүхы турша соо Польша болбол барилгын иимэ темпнүүдые, иимэ далайсые үзөөгүй. Энэ хадаа шэнэ, арадай-демократическа байгуулалтын түгэс ехэ хүсые, бата бэхиие тон элеэр гэршэлэн харуулна.

А. ЛУКОВЕЦ.

Варшава город.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАИ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 1. (ТАСС). Фронтын зарим участогууд дээрэ тагнуулай жэжэ бүлэгүүд тулалдаһан байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Арадай армиин зенитнэ частьнууд мүнөөдэр дайсанай гурбан самолёт унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, майн 2. (ТАСС). Үнгэрэгшэ үдэрэй туршада фронтнууд дээрэ ямаршье хубилалта болоогүй гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсээ. Зүбхэн лэ бага зэргын артиллерийскэ буудалдаан болоһон байна.

Үсэгэлдэр Хадо аралай райондо эрьеын артиллериин буудалгаар дайсанай нэгэ тральщик шэнгээгдээ.

Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад мүнөөдэр дайсанай хоёр самолёт унагаагаа.

Сэлэнгын аймагай Калини... рэмжэтэ колхоз радиофицир... байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиомонта... равлениин радиомонтер комсо... колай Толмачев тус колхозд... мэрилхэдөө үдэрэйнгөө даа... 150 процент дүүргэнэ

А. Мантаева

СССР-эй орден... медальнууд... барюулагдаб...

БМАССР-эй Верховно... Президиумэй түрүүлэгш... Лобсанов олон жэлэй тур... химээр хүдэлмэрилһэнэйн... шагнагдаһан финансово... системын бүлэг хүдэлмэр... тэ СССР-эй Верховно... Президиумэй үмэнэһөө... болон медальнуудые барк...

Ажалай Улаан Тугай... Улан-Удэ городой П... районой финансова таһа... спектор Е. И. Зайцева,... банкын республиканска... городской управлениин... П. С. Малофеев, Улан-Уд... центральна нөөсэлгын ка... довойн даагша Н. С. Цыга... СССР-эй Финансын мини... контрольно-ревизионно... лениһээ манай рес... байгаа ахалагша контр... зор И. С. Юндунов гэгшэ... рюулагдаба.

«Шэн габьяата ажалай... медаль гүрэнэй банкын... канска конторын сектор... ник А. И. Батомункуевад... ликын финансын министр... Мадаевта ба бусадта ба... ба. Мүн тэрэшэлэн «Ажал... гарһанай түлөө» медаль... дэ барюулагдаһан байна.

Н. ...

Сутайн суута хо...

Сутайн сомоной Молото... рэмжэтэ колхозой хониш... Сахьяев ба тэрэнэй хүбү... хоёрой ажал тухай мэдэ... Мухаршэбэрэй аймаг соо... хуу. Бата үбгэн колхозой... тын хонидые олон жэлдэ... жа, дүй дүршэл ехэтэй... хүн. Тэрэнэй отара хон... рилхэ түсэбөө жэлһээ жэ... лэн дүүргэдэг юм.

Үбгэн абаһаа дутаха... Дондок хүбүүнинь орол... рэ хадаа эдэбхитэй к... ажалшадай депутадууда... Соведэй депутат юм.

Мүнөө Сахьяевтанай о... гаран томо хонид тоол... нидынь хүсэ шадал һ... гарза хоролтогүйгөөр о... лагдаа. Хонидынь олоор... жа эхилээ. Мүнөө 130-а... түрөөд байна.

Н. ...

Редактор Б. Ц. ЦЫ...

Адрес редакции г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23 заместителя редактора—7-35, отв секретаря — 3-23 Отделов партийной жизни сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем 11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00528. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.